

GASILEC

Glasiło Gasilske zajednice dravske banovine

Letnik
XL

V Ljubljani, dne 20. januarja 1936

Štev.
1

Izhaja vsak mesec. Posamezna številka 2.50 Din, za inozemstvo 3 Din
V »Zajednici« združene gasilske čete dobijo po en izvod »Gasilca« brezplačno

Vsebina:

	Stran
Pokrovitelju ob rojstnem dnevu	1
Dr. Edvard Beneš — novi predsednik češkoslovaške republike	2
Vesti starešinstva gasilske zajednice za dravsko banovino	6
Ko orjemo štirideseto brazdo...	6
»Gasilec« v 40. letu	7
Ze zopet novo leto več...	9
Zgodovina slovenskega gasilstva na Murskem polju	10
Brat Karel Bocak — mrtev	12

Založil odbor »Gasilske zajednice za Dravsko banovino«. Odgovorni urednik Jože Turk
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francé Štrukelj)

Izhaja mesečno. — Letna naročnina Din 30.—.

Usem cenjenim naročnikom!

Današnji številki „Gasilec“ prilagamo čekovno položnico za obnovo naročnine v letu 1936. ter prosimo vse cenj. naročnike, da čim prej sporočijo naši upravi obnove naročbe. Zaostalo naročnino naj blagovóljivo zamudniki poravnati v najkrajšem času, da moremo i mi zadostiti svojim obveznostim.

UPRAVA LISTA „GASILEC“

Stare brizgalne v nakup. V južnih banovinah je povpraševanje po starih, še dobro ohranjenih ročnih brizgalnah. Četne uprave naj javijo semkaj, če imajo kaj takih naprodaj!

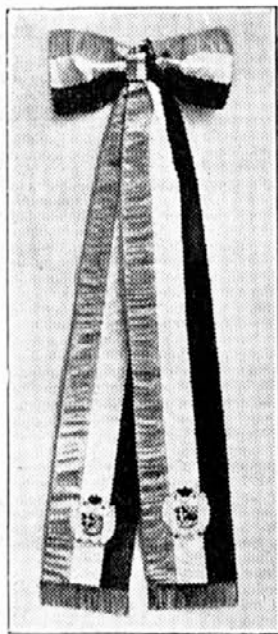
Nabavite si

DRUŠTVENE ZASTAVE

predpisane

**državne trobojnice,
po členu 11/4
Pravil gasilske
službe**

Spominske žeblje
Društvene znake
Vsakovrstne n-
stavke iz kovine
kot vsa popravila
gornjih predme-
tov

Zahtevajte
brezobvezno po-
nudbo, pošlje se
brezplačno
Vestno - solidno
in točno Vas po-
streže

„NAŠA SLOGA“
LJUBLJANA,
TYRŠEVA 17
(DUNAJSKA)

UČITELJSKA TISKARNA reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 6

tiska vse za Vas, i. s.: društveno glasilo, tiskovine, pisemski papir, va-
bila, posetnice, letake, lepake, cenike, kataloge in še mnogo drugega

KNJIGARNA

**LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 6
MARIBOR, PALAČA BAN. HRANILNICE**

ima bogato zalogo leposlovnih in strokovnih knjig za Vaše knjižnice
in za Vašo osebno uporabo. Poleg slovenskih knjig ima tudi zalogo
drugih slovanskih, francoskih, angleških in nemških knjig. — Revije,
časopisi, znanstveni listi. — Velika zaloga slik.

Pišite po kataloge in cenike!

Pokrovitelju ob rojstnem dnevu

19. januar je naš gasilski praznik!

Naš visoki pokrovitelj Nj. Vis. kraljevič Tomislav praznuje ta dan svoj rojstni dan.

Že stari narodi so si izbirali ob važnih dogodkih, delih ali ob važnih pokrelih svoje pokrovitelje. S tem so hoteli izraziti dvoje: Prvič so hoteli s tem, da so kakemu svojemu delu ali pokretu izbrali pokrovitelja, poudariti važnost in resnost svojega dela. Zato so izbirali za pokrovitelje važne vodnike svojega rodu ali njihove sorodnike. Pod varstvo takega izbranega človeka, ki so ga vsi spoštovali, so postavljali svoje delo. Drugič so pa stavljali svoje delo pod varstvo izbranega in uglednega človeka zato, da so priznali svoje veliko spoštovanje in ljubezen do osebe, ki je bila pokrovitelj njihovega dela ali pokreta.

Tudi mi gasilci nismo izbrali brez pomisleka svojega pokrovitelja. Vedeli smo, da bomo dovolj jasno označili važnost svojega pokreta s tem, da zaprosimo našega mladega kraljeviča Nj. Vis. Tomislava, da prevzame pokroviteljstvo nad vsem gasilstvom naše države. Z velikim veseljem smo sprejeli vest, da je naš mladi kraljevič blagovolil sprejeti pokroviteljstvo nad vsem gasilstvom in gasilskim delom v Jugoslaviji.

Prvič praznujemo letos rojstni dan našega mladega gasilca — pokrovitelja. Zato ga obhajamo nadvse svečano! — Naj bo praznik rojstnega dneva našega pokrovitelja Nj. Vis. kraljeviča Tomislava praznik vsega gasilstva! Izzveni naj v ljubezni do Njega, ki napolnjuje srca vsakega izmed nas gasilcev, ki smo ponosni na svojega visokega gasilskega tovariša-pokrovitelja!

Bratje, praznik rojstnega dne našega pokrovitelja je, kakor sem že rekel, praznik vsega gasilstva v naši državi. Pokažimo, da se zavedamo tega svojega praznika. Praznujemo ga v ljubezni do Njega in do vsega kraljevskega doma.

Prosimo Vsemogočnega, naj varuje našega mladega kraljeviča-gasilca. Naj ga vodi s svojo mogočno roko in mu nakloni na poti njegovega življenja obilo sreče in zadovoljstva.

Naj živi naš mladi kraljevič Nj. Vis. Tomislav — naš pokrovitelj! Živel ves visoki kraljevski dom!

Svojemu mlademu pokrovitelju kličejo ob njegovem rojstnem dnevu vsi slovenski gasilci presrčen: »Pomoz Bog!«

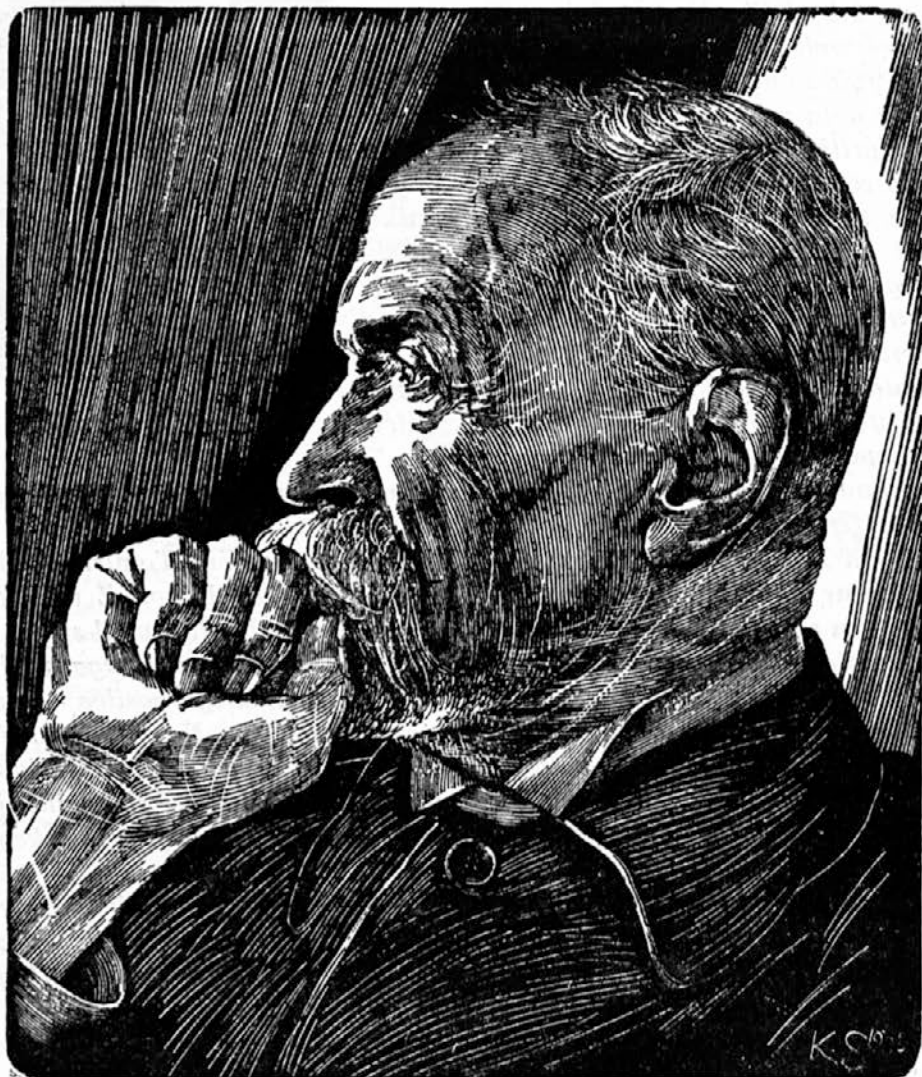
OY.

Nj. Vis. kraljevič Tomislav

Dr. Edvard Beneš — novi predsednik češkoslovaške republike

14. decembra 1935 se je v prezidentskem gradiču Lanih izvršil slovesni akt odstopa starega sivolasega predsednika čehoslovaške republike T. G. Masaryka. Že dan preje je izjavil v prostorih ponosnih Hradčanov zastop-

Tomáš G. Masaryk

nikom naroda, da opaža, da ga moči zapuščajo in vsled tega je sklenil, da izroči predstavnikom naroda resignacijo na dostojanstvo prezidenta republike. Za svojega naslednika je priporočil zunanjega ministra republike in svojega vernega učenca dr. E d v a r d a B e n e š a.

Kdor je nasledoval politični razvoj čehoslovaške republike, ve ceniti markantno osebo sivolasega predsednika. Kdor ga je videl in mu sledil ob času svetovne vojne v Švici in Franciji ter inozemstvu sploh, je gotovo lahko prepričan, da je predsednik dr. T. G. Masaryk edinstvena oseba v svetovni zgodovini. Bil je vedno politik, ki ve, kod vodi njegova pot in kaj hoče. Vsa

Dr. Edvard Beneš

njegova borba, vse njegovo delo in vse žrtve so stremele le za enim — za politično samostojnostjo čehoslovaškega naroda. Potem, ko je dal po hudih preizkušnjah zgodovinski državi Čehoslovaški svobodo, je bila njegova naloga, da kot predsednik republike ustvari močno in krepko državo. Ljubosumno je vedno čuval kot predstavnik ljudstva in države v prvi vrsti demokracijo, ki jo je pod njegovim umnim vodstvom znal čehoslovaški narod izrabiti v lastno korist in s tem v korist svoje republike.

Štirikrat je izročil čehoslovaški narod po svojih predstavnikih usodo države v Masarykove roke, ker je vedel, da je le eden pozvan, da državo vodi, da je to — oče republike — dr. T. G. Masaryk.

V svoji izjavi, ki jo je izročil ob svojem odstopu predstavnikom naroda, pravi: »Služba predsednika republike je težka in zahteva vse sile. To delo pa prekaša sedaj že moje moči in zato odlagam predsedstvo republike. Štirikrat sem bil izvoljen za predsednika republike. Zato prosim, naj ohrani naša država tiste temelje, ki slone na idejah, iz katerih je bila ob zaključku svetovne vojne rojena. Hotel sem biti pravičen vsem narodom in vsem plastem ljudstva. Za svojega naslednika priporočam dr. Beneša, delal sem z njim skupno v inozemstvu in doma v novi državi in vem, kaj lahko on stori. Prepričan sem, da bo tudi pod njegovim vodstvom šlo vse dobro. Če Bog da, bom lahko še nekaj časa v miru opazoval Vaše delo. Prosim Vas, da storite za prosep naše skupne domovine vse!« Iz te izjave vidimo veliko ljubezen predsednika Masaryka do države, obenem pa veliko skrb za dobro bodočnost države, ki mu je bila vedno vse.

Čehoslovaški narod se te ljubezni svojega odstopivšega predsednika, kakor tudi vseh neizmernih zaslug za državo zaveda in ga je zato s posebnim zakonom proglasil za »predsednika osvoboditelja« ter mu sklenil dati v dosmrtno last njegov prezidentski gradiček Lane, ki ga je tako ljubil in mu plačevati do smrti prezidentsko plačo. Tako se je najlepše izkazal hvaležnega svojemu očetu, učitelju, svetovalcu in voditelju, kakor ga je v svojem govoru nazval predsednik čehoslovaškega senata dr. Soukup.

Čehoslovaški narod je pa tudi po svojih predstavnikih izpolnil željo svojega starega prezidenta in skoraj soglasno izvolil 18. decembra 1935 za bodočega predsednika čehoslovaške republike dr. Edvarda Beneša.

Praga, posebno pa še Hradčani, so se 18. decembra 1935 oblekli v svečano obleko. Predstavniki naroda so se sestali v stari gotski dvorani, kjer je čehoslovaški narod volil in ustoličeval svoje vladarje v vseh dobah, da izvolijo novega predsednika svoji državi.

Ta volitev je bila akt, ki je trajal le nekaj minut. Saj so predstavniki čehoslovaškega naroda že pri prvih volitvah izvolili skoraj soglasno za novega predsednika dr. Edvarda Beneša, ki ga je priporočil že stari predsednik za najbolj vrednega in zmožnega v svoji izjavi.

Čehoslovaški narod je s tem aktom dokazal, kako dorasel in zrel je. Povedal je, da demokracija zanj ni anarhija, da svobodoljubje ni strankarska trma. Demokracija je čehoslovaškemu narodu iskrena ljubezen do domovine in do državne skupnosti in vsak ji zna podrediti svoje osebne interese, da lahko demokracija brani svobodo, ki je zapisana v ustavi republike. Vrhovni čuvar in stražar te ustave je pa predsednik republike, ki mora biti oborožen proti morebitnim napadom z najjačjim orožjem — z zaupanjem in ljubeznijo vsega naroda. Jasno je torej, da more postati voditelj takšne države, takega naroda le oni, ki mu narod zaupa svoje svoboščine, ki ga ceni in spoštuje.

In takšen mož je bil po odstopu dr. T. G. Masaryka edino dr. Edvard Beneš. Politik svetovnega slovesa — prvi med prvimi sinovi svojega naroda, znanstvenik in mislec obenem. Sin preprostega malega kmeta, ki je izšel torej iz najširših plasti naroda — iz kmetkega stanu — ki torej pozna zahteve in potrebe naroda in s tem seveda tudi države.

Rodil se je dr. Edvard Beneš 28. maja 1884 v Kozlanyh pri Krakovicah. Gimnazijo je dovršil v Pragi in se po maturi vpisal na filozofsko fakulteto. Tu mu je bil učitelj poznejši prijatelj in prvi predsednik čehoslovaške republike dr. T. G. Masaryk. Po enem letu študija v domovini je odšel v Pariz,

kjer je študiral politične in sociološke vede. V Dijonu si je pridobil doktorat in od tu odšel študirat še v Berlin in končno nazaj domov v Prago, kjer je 1908. leta položil disertacijo na filozofski fakulteti. Bil je najprej profesor na praški trgovski akademiji, pozneje je pa predaval sociologijo na univerzi in na tehnični visoki šoli.

Enako se je živahno udeleževal v politiki. Ko je dr. Masaryk moral v inozemstvo, je postal dr. Beneš pravi posrednik med njim in uporniki v čehoslovaških deželah. 1915 je pa tudi on odšel v inozemstvo in se v Parizu pridružil dr. Masaryku, ki je organiziral tu čehoslovaško republiko. V tisku je organiziral veliko propagando za čehoslovaško državo, ki je pravkar nastajala. Napisal je tudi mnogo razprav, med katerimi bi omenil važno »Rozbijte Rakousko-Uhersko«. Ko so l. 1918. 14. oktobra priznale velesile neodvisnost čehoslovaške države in pravomočnost vlade, je bil dr. Beneš v vladi, ki je bila sestavljena v Parizu, zunanji minister. Ta resor je vodil vse odtedaj pa do svoje izvolitve za predsednika čehoslovaške države.

Na mirovni konferenci je dr. Beneš z dr. Kramařem stal na čelu čehoslovaške delegacije in junaško branil meje, ki jih je postavila čehoslovaški državi zgodovina. Dosegel je, da so bile meje popolnoma priznane in se po tem uspehu vrnil v domovino, kjer je postal v novoimenovani vladi zunanji minister.

Kakšno je bilo njegovo delo? Kot zunanji minister je mladi državi priboril ugled, ki ga ni dosegla nobena druga osvobojena država. Bil je eden najboljših svetovnih diplomatov, ki so se mu klanjali in ga spoštovali vsi. Kako velik politik je novi predsednik bratske čehoslovaške republike, nam dokazuje n. pr. Mala antanta. Poznal je le eno pot, to je bila pot odkrite politike, kakor tudi popolnoma odločne politike za ugled svoje države in mir na svetu. Ta značajnost mu je priborila v svetu, posebno pa v Zvezi narodov, velik ugled, kar nam dokazuje najbolj brzojavka, ki jo je poslalo vodstvo Zveze narodov ob izvolitvi dr. Benešu in ki pravi: »Ko se vsi vesele Vaše izvolitve in Vam čestitajo, se mi žalostimo, ker odhaja iz naše institucije mož, politik — naš svetovalec v vseh važnih in težkih vprašanjih, ki smo ga vsi ljubili in spoštovali.«

Tudi našo državo zelo dobro pozna novi prezident bratske čehoslovaške republike. Saj lahko rečemo, da pri nas ni nič manj popularen, kakor doma. Ko je moral skrbeti za ugled svoje države, je v okviru Male antante imel pred očmi tudi skrbi in težave naše države in zanjo vedno zastavil svoje sile in moči.

Zato se veselimo tudi mi z bratskim čehoslovaškim narodom ob izvolitvi dr. Edvarda Beneša za predsednika čehoslovaške republike. Prijateljstvo, ki smo ga doslej gojili do njega, se bo še bolj poglobilo — ne bo ostalo zapisano v kakšnih političnih aktih, temveč bo živelo v naših srcih, ki bodo spremljala pot novega predsednika z vso pozornostjo, kot pot zvestega in ljubljenega prijatelja.

Prav iz srca čestitamo vsi, posebno pa mi gasilci, novemu predsedniku čehoslovaške republike, ko ga obdaja navdušenje vsega naroda, kakor tudi vsem bratom gasilcem, da imajo za voditelja svoje države tako uglednega, izkušnega in modrega moža, ki ga tudi mi ljubimo in spoštujemo.

Naj živi predsednik čehoslovaške republike dr. Edvard Beneš!

Klanjamo se veličini predsednika osvoboditelja dr. T. G. Masaryka!

Živela bratska čehoslovaška republika!

OY.

Vesti starešinstva gasilske zajednice za dravsko banovino

Gasilska zajednica za dravsko banovino je dobila od gasilskega saveza ta-le dopis:

Pred časom je gasilski savez nabavil večjo množino slik (tabel) za gasilsko uniformo in opremo z namenom, da te slike razširi na ta način, da bo vsaka bratska ustanova kupila vsaj eno ali dve seriji teh slik.

Čeprav je savez po zajednici pozval vse gasilske ustanove, da kupijo in nabavijo te slike, je bil odziv neznaten in velik del teh slik leži pri gasilskem savezu nerazpečan.

Savez se obrača na vse gasilske ustanove, da preko svojih žup, odnosno zajednic pošljejo naročila za te slike, nakar bo savezna pisarna izvršila odpravo teh slik in jih dostavila neposredno naročnikom s čekovno položnico radi njih plačila.

Cena eni seriji, ki obstoja iz 20 slik, znaša Din 5'50. Slike so izdelane na lepem kartonu v več barvah.

Savez se nadeja, da se bo vsaka bratska ustanova naročila vsaj na eden ali dva izvoda teh slik, ker jih v resnici vse gasilske čete in ustanove v interesu enotnega uniformiranja nujno rabijo.

Ko orjemo štirideseto brazdo . . .

Štirideset let dela za nalogo, ki smo jo prevzeli popolnoma prostovoljno, je pred nami. Devetintrideset brazd, ki smo jih izorali za geslo: »Bližnjemu v pomoč — Bogu in domovini pa v čast!«

Ako se sklonimo nekoliko nad preteklostjo človeštva, bomo videli, da je ustanova gasilstva obstojala vedno. Od tedaj, ko je spoznal človek ogenj, je moral poznati tudi obrambo proti njemu, če se sprostí vezi in podivja z uničujočimi silami. Seveda je bilo to gasilstvo primitivno in enostavno, a s človeško kulturo je rasel tudi razvoj gasilstva. Rimljani so n. pr. že dobro poznali posebne priprave, s katerimi so gasili goreče predmete. Seveda se je ta obramba pred ognjem omejevala do izuma boljših naprav le na vedrice in podobne priprave, ki so jih pa s časom bolj in bolj izpopolnjevali. Novi vek, posebno povojna doba, je pa dvignila tehnični razvoj gasilskih priprav in jim posvetila veliko pažnjo in pozornost.

Posebno vlogo pri tem delu je vršil in še vrši gasilski tisk in to posebno gasilski strokovni tisk. Časopis je tisti, ki seznanja široke mase z vsemi pridobitvami sveta in posebno strokovni časopis, ki se v poljudnih oblikah bavi z vsemi temi pridobitvami, lahko posebno pospeši moderniziranje posameznih priprav in posebno posameznih panog. Gasilski strokovni časopis in tisk seveda lahko zelo pospeši moderniziranje in izpopolnitev gasilskih naprav in priprav.

Ta cilj je hotel zasledovati in doseči tudi vso to dobo, kar prihaja med gasilske vrste, naš »Gasilec«, ki stopa letos v štirideseto leto svojega obstoja. Naloga našega časopisa je v prvi vrsti, da seznaní vse gasilce z vsemi pridobitvami in izpopolnitvami na polju gasilske tehnike in gasilstva sploh in da te stvari v poljudnih člankih in razpravah pojasni in razloži.

Ako je kdo kdajkoli rekel, da »Gasilec« ni potreben — mu ne bomo danes tukaj odgovarjali z različnimi dokazi. Naš najboljši dokaz, da je bil »Gasilec« potreben, in to posebno potreben, nam je njegova zgodovina. Štirideset let je vzdržal vse burne dogodke in prihajal med gasilske vrste, da je vršil svoj nalogo, ki si jo je ob začetku nadel. Danes lahko ugotovimo, da je bil »Gasilec« potreben, posebno potreben v prvih dneh, ko se je ustanovila zveza gasilnih društev, ko je bil »Gasilec« res tisti, ki je seznanjal tovariše gasilce po slovenskih krajih z vsemi rečmi, ki so jih kot gasilci neobhodno potrebovali. Da je bil potreben, dokazuje, kakor sem že rekel, štirideset let, ko stopa »Gasilec« z vsakim letom naproti svojemu cilju, ki so mu ga postavili njegovi ustanovitelji, posebno pa prvi urednik, tov. Franc Trošt.

Vsakdo ve, da sta dandanes velesili na svetu tisk in radio. Posebno tiska se poslužujejo v prvi vrsti vsi pokreti, ki hočejo prodreti ali se pa izpopolniti. Mi gasilci se moramo tiska posluževati še posebno vneto in močno. Nam mora biti tisk pomoč pri širjenju našega poklica, ki smo ga prevzeli popolnoma prostovoljno. Pomagati nam mora, da bomo lahko nudili takojšnjo pomoč onim, ki rabijo našo pomoč, nuditi nam mora vse, da se bomo izpopolnili v svoji gasilski službi. Torej vse to, kar mora strokovni list stroki, ki ji je namenjen, nuditi in dati — nam mora seveda biti v prvi vrsti pomoč, da bomo izboljšali in izpopolnili orožje, ki ga uporabljamo v boju proti pobesnelim elementom, ki uničujejo imetje našega bližnjega.

Seveda je popolnoma razumljivo, da moramo mi gasilci v prvi vrsti posebno podpirati svoj gasilski tisk in ga širiti. Mi sami moramo skrbeti, da nam bo naš časopis nudil vse potrebno. Podpreti ga moramo moralno, posebno pa še tud materialno. Marsikdo ima mnogo izkušenj, ki bi lahko mnogo koristile drugim — tu nam pomaga tisk, časopis, da nudimo svoje izkušnje drugim tovarišem. Dalje pa — ne smelo bi biti gasilca, ki bi ne imel naročenega svojega glasila. Mi moramo biti ponosni na svoje glasilo, krasiti mora knjižnico vsakega gasilca, v hišo vsakega gasilca mu mora biti odprta pot.

Štirideseta brazda je pred nami. Orati smo jo začeli letos. Moja želja in želja vsakega gasilca mora biti ob tem jubileju našega časopisa, da zorjemo odslej vsako brazdo vedno bolj globoko in ravno. Naj bo »Gasilec« naš list, naš glasnik, ki bo oznanjal vsem geslo, ki nas vodi — gasilski evangelij:

»Bližnjemu v pomoč — Bogu in domovini pa v čast!«

V to: Pomagaj Bog!

J. Mravljak, Vuzenica:

Gasilec v 40. letu

S pričujočo številko stopa »Gasilec« v 40. letnik. Štirideseto leto že izhaja naš list, nam prinaša strokovne članke in budi stanovsko zavest. Ne bo odveč, če se pri tej priliki ozremo nazaj in pregledamo, zlasti za prvih 38 letnikov »Gasilca« v starem formatu, kako je izhajal in kaj vse je prinesel.

Ko so zastopniki gasilnih društev na Kranjskem dne 6. maja 1888 ustanovili Gasilsko zvezo v Ljubljani (včlanjenih 26 društev), ni bilo za strokovno izobrazbo razen nekaterih nemških listov, ki jih je čital prav redkokateri, nič na razpolago. To vrzel so izpopolnili na zveznem občnem zboru leta 1896. in sklenili, da mora začeti izhajati z bodočim novim letom strokovni list. In res je dne 6. februarja 1897 izšla prva številka »Gasilca«, kojega uvodnik naglaša, da bo spočetka izhajal list po potrebi, pozneje pa mesečno. Urejeval

je list Franc Trošt in je izšlo prvih 12 števil (dva in pol letnika) dvojezično, slovensko in nemško. Ker pa je to bilo le v kvar stvari, se je na zveznem občnem zboru 1899 sklenilo, da bo vnaprej izhajal list le v slovenščini.

Prvi letnik »Gasilca« je izšel v 6 številkah, naslednji do vključno letnika XVII. (1913) pa četrletno. Leta 1914. sta izšli le dve številki (zaradi vojne), leta 1915. samo 1 zvezek (1—4 skupaj), naslednja tri leta pa v dveh številkah (1 + 2 skupaj in 3 + 4 skupaj). Leta 1919. so izšli trije zvezki (1, 2, 3 + 4 skupaj), leta 1920. tri same številke (1, 2, 3), 1921: 1, 2, (3 + 4); 1922: 1, 2, 3, 4; 1923 in 1924 enako: 1, 2, (3 + 4), 5; 1925: (1 + 2), 3, (4 + 5), 6; 1926: 1, (2 + 3), (4 + 5), 6. Letniki 1927, 1928 in 1929 so obsegali po 6 števil, letnik 1930 pa zaradi kongresa 8 števil. Naslednji letniki so taki-le:

1931. letnik XXXV. ima številke: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

1932. letnik XXXVI. ima številke: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

1933. letnik XXXVII. ima številke: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Letnik XXXVIII. (1934) je šele redni mesečnik. Skromna želja prvega urednika se je torej zaradi nezanimanja gasilcev uresničila šele po 37 letih!

Prvi urednik je bil, kakor smo že omenili, Franc Trošt; njemu je sledil sredi leta 1912. Franc Barle, ki je uredil še drugo številko leta 1928.; tretjo je pripravil za tisk Janko Hojan, vse nadaljnje do danes pa je uredil zajedniški podstarosta Lj. Musek. Do konca leta 1934. je izšel »Gasilec« v 165 zvezkih (183 številkah), v koliko izvodih pa so bili posamezni zvezki tiskani, tega sploh ne vemo.

Koliko prav zanimivega gradiva je natrpanega v teh 38 letnikih, nam pokaže nastopni pregled.

1. Službene vesti (naznanila zveze, predsedstvene vesti ali pod katerim titulom koli so se objavljala razna uradna sporočila), se nahajajo skoraj v sleherni številki na 1. ali 2. strani. V to skupino smo uvrstili tudi članke organizatornega in upravnega značaja ter vesti o ostalem jugoslovanskem gasilstvu; teh vesti in člankov (razen službenih) je blizu 80.

2. Tehniških člankov je 128. Že številčno je to znamenje, da je »Gasilec« svojo nalogo v polni meri vršil, zlasti če pomislimo, da se nekateri taki članki vlečejo skozi 4, 5 in 6 števil.

3. O orodišču in orodju nahajamo 80 člankov, med temi jih je kar 11 o ceveh.

4. Iz zgodovine gasilstva je 26 razprav in člankov.

5. O kongresih, proslavah, zletih in razstavah in sličnem nahajamo 70 več ali manj obširnih člankov inotic.

6. O požarih in katastrofah, doma in na tujem, najdemo 30 poročil.

7. O socialnih ustanovah (gas. zakladu, podporah, zavarovanju in samopomoči) ter odlikovanjih je priobčenih 78 člankov.

8. Poglavlje o znamenitih gasilcih 32 oseb in o Prekmurju izkazuje 57 več ali manj obširnih poročil.

9. Raznih vesti in doneskov, ki se ne dado med gornje uvrstiti, je 120.

10. Vesti iz društev je malo manj da ne tisoč, med temi največ iz Ljubljane, Postojne, Slovenjgradca, št. Vida nad Ljubljano in Trbovelj.

11. Vesti iz žup je 615.

Letnik 1935. nam je vsem še tako živo v spominu, da smatram, da o tem ni treba še posebej poročati.

Iz gornjega pregleda vidimo, koliko najbolj raznovrstnega gradiva je zbranega v prejšnjih letnikih »Gasilca«. Ker bi pa ves ta material ostal brez

vrednosti in bil neporaben, ako ne dobimo za uporabo še indeksa, je kulturni odsek zajednice sklenil, da se izda tudi register h »Gasilcu« starega formata. Na ta način bodo posamezne razprave, članki, vesti in notice šele postale dostopne in uporabne, seveda, v kolikor so nam dotični letniki »Gasilca« sploh še na razpolago, oziroma dostopni.

Pri tej priliki bi pripomnil, da se zdi, kakor da v vsej Sloveniji nimamo več kakor en komplet izvod »Gasilca«, in sicer v Državni biblioteki v Ljubljani; drugi izvod, ki pa gre le do leta 1918., je v Državni biblioteki na Dunaju. Ker je to več kot čudno, bi bilo zelo na mestu, če bi ona društva iz bivše Kranjske, ki so bila že od leta 1896. organizirana v tej zvezi, pregledala svoje arhive in odstopila Zajednici tiste izvode, ki ji za kompletacijo serije manjkajo. Na ta način bomo imeli vsaj gasilci še en komplet izvod svojega strokovnega lista, ki ga utegne eden ali drugi pozneje še nujno potrebovati.

Sotrudnikov je imel »Gasilec« vedno le prav malo; urednik je bil običajno tudi glavni poročevalec, pisati je moral strokovne članke in še dregati, da je od tu ali tam dobil kakšno krajevno vest. Tako je prvi urednik Trošt večkrat tožil, da se ga ne podpira, isto smo slišali od Barleta, enaka pesem se ponavlja na občnih zborih in v »Gasilcu« pri sedanjem uredniku. Pa je tudi skoraj res neverjetno, da bi naša armada blizu 30.000 gasilcev ne zmogla niti 10 rednih sodelavcev! Še žalostnejše je pa dejstvo, kako malo se naše strokovno glasilo čita — tudi od župnih funkcionarjev! Vsaka četa dobi en izvod zastoj, da bi vsaj predsednik, poveljnik in tajnik vedeli, kaj se v gasilskem svetu dogaja. Pa se še najdejo čete, ko se »Gasilec«, kakor je prišel s pošte, vloži v mapo, ne da bi ga bil sploh kdo pregledal! Nimamo besed, s katerimi bi to dovolj ostro ožigosali. Kaj nam pomaga velika armada, ki pa ne ve niti najpotrebnejše gasilske abecede! Šele z uma bistrim mečem, to je s primerno strokovno izobrazbo (poleg neobhodno potrebne discipline) si bomo pri soobčanah in v svetu dobili potreben ugled, da nas ne bodo več gledali kot na žejo-gasilsko organizacijo.

V 40. leto stopamo in želimo, da bi se naš list prav lepo razvijal naprej in rasel na vsebini, obsegu in nakladi. Dosegli smo končno, da je naše glasilo mesečnik, ali bomo pri tem obstali? Na vas, tovariši gasilci, je, da se bo naš list razširil tudi v vse članstvo, ki naj bi v bližnji bodočnosti samo pokazalo in dokazalo, da naš edini strokovni list ni izhajal za — arhiv.

Tone Sajovic, Trbovlje:

Že zopet novo leto več . . .

(Zahvalni esej gasilcem.)

Gasilci!

Že zopet novo leto več
imate pred seboj na dobrem,
ko delo, žrtve čakajo vas, zveste.

Vasi goreče — to so vam neveste —
poljub pekoč vam nudijo;
kozolci tleči — to so vaši znanci,
počitka vam ne nudijo.

V gozdovih koč in samotni mlini,
to hčere vaše so in sini,
ko jih objemlje silni plamen.

* * *

Gasilci!

Let trideset devet je že minilo,
odkar vam govori naš list,
naj vse bi, kar želi, se izpolnilo,
namen mu lep, je blag, je čist.
»Ko hiše — ljubice umirajo,
kozolci tleči se podirajo,
ljudje, živali in drevesa
v krvavem svitu zro v nebesa,

pomoči vaše prosijo:
naj vse, kar vam želi srce,
kar v boju z ognjem delajo roke,
uspe, tolažbo nosi,
da nihče je zaman ne prosi.
A vas Bog čuvaj vse nesreče,
podeli v letu jubilejnem sreče!
Bodite s srcem vsi gasilci,
miru, tolažbe vsem nosilci!«

J. H., Gor. Radgona:

Zgodovina slovenskega gasilstva na Murskem polju

V drugi polovici devetnajstega stoletja, ko so razna mesta in večji kraji ustanovili svoje poklicne požarne brambe, je začela ideja prostovoljne požarne brambe pronicati tudi po kmečkih naseljih. Prvi gasilski red za bivšo Štajersko je bil izdan 9. februarja 1857, drugi popolnejši pa 23. junija 1886. Ta gasilski red je med drugim vseboval tudi nalog posameznim občinam, po katerem so primorane vse občine ustanoviti svoje požarne brambe in jim prispevati k stroškom za nabavo gasilskega orodja.

Leta 1873. je bila ustanovljena prva požarna bramba v Ljutomeru, l. 1880. v Veržeju, nato pa leta 1882. v Radgoni in Apačah. To so najstarejša gasilna društva sedanje gas. župe Ljutomer, vendar so bila do prevrata stalno v nemških rokah. Poveljevalni jezik je bil nemški, članstvo se je vzgajalo v nemškem duhu. Prav radi tega dejstva se ta, čeprav človekoljubna organizacija ni mogla tako uspešno razvijati po naših, že takrat narodno zavednih kmečkih naseljih, kot bi se lahko, ako bi bilo vodstvo v rokah takratnih vodilnih slovenskih mož.

Ko je leta 1868. prvi veliki slovenski tabor v Ljutomeru razgibal in pozivel med slovenskim življenjem narodno zavest, se je porodila tudi ideja, da se po naših slovenskih naseljih ustanove slovenska gasilna društva, ki bodo čuvala nad domovi. Vendar takratna oblast, posebno pa razni nemški mogotci, tej ideji niso bili naklonjeni, kajti vsako zbiranje in organiziranje slovenskega ljudstva je bilo sumljivo, zato je razumljivo, da niso hoteli o takem organiziranju ničesar slišati, kaj šele, da bi ga podpirali. Zato se ta ideja dolga leta ni mogla uveljaviti in Bog ve, kdaj bi se, če bi ne bilo v Ljutomeru katoliškega slovenskega denarnega zavoda »Okrajna posojilnica«, ki je na svoji seji dne 20. marca 1892 sprejela sledeči sklep:

»Prvo gasilno društvo, ki se bo še isto leto ustanovilo, dobi od Okrajne posojilnice 400 K podpore, vsako nadaljnjo ustanovljeno gas. društvo v istem letu pa po 300 K, poleg tega pa je še vsakemu pripravljalnemu odboru stavila na razpolago po 50 K za ustanovitvene stroške. Poleg tega je okrajni zastop sklenil, da bo plačal voznike, ki bodo gasilcem stavili na razpolago svoje konje za prevoz brizgaln. Da je bila za takratne čase tako velikodušna podpora in naklonjenost sploh mogoča, gre v prvi vrsti zasluga tedanjemu okrajnemu načelniku Ivanu Kukovcu, ki je ne samo gmotno, temveč tudi moralno in dejansko sodeloval pri ustanovitvah posameznih čet. Zato ga lahko imenujemo ustanovitelja slovenskega gasilstva na Murskem polju.

S tem sklepom Okrajne posojilnice in Okrajnega zastopa je bila dana pobuda in močna opora tistim slovenskim možem, ki so že desetletja propagirali idejo ustanovitve slovenskih gas. društev. Še tisto leto je bilo na Murskem polju ustanovljeno 5 gasilnih društev in to: prvo na Cvenu, potem v Križevcih, Lukavcih, Ključarovcih, Pristavi-Stročji vasi. Ta ustanovljena društva so dala pobudo še ostalim slovenskim vasesm, tako da so potem gas. društva rasla kakor gobe po dežju. V Cezanjevcih, Bučecovcih, Iljaševcih, Noršincih, Babincih, Kokoričih, Gerlavi, Banovcih, Bunčanih in Stari novi vasi.

Pri vseh teh gas. društvih je bil poveljevalni jezik slovenski, seveda so se pojavljale hibe tako v tehničnem kakor organizatoričnem pogledu, ker je vsaka četa zase uvedla poveljevanje in delovanje. Vse te hibe in pa želja, da se vsa slov. gas. društva na Murskem polju povežejo v skupno enoto, je rodila idejo, da se ustanovi »Zveza Muropoljskih gas. društev«, ki je bila ustanovljena takoj naslednje leto. Prvi zvezni načelnik je bil Josip Rajh iz Cvena, tajnik pa Josip Karba, ki sta poleg okrajnega načelnika Ivana Kukovca najzaslužnejša moža v zgodovini Muropoljskega slovenskega gasilstva.

Po pravilih te prve samostojne Zveze slov. gas. društev je moralo vsako društvo plačati v zvezno blagajno letni prispevek po 1 K za vsakih 5 članov, prav tako pa je imelo društvo pravico, da imenuje kot delegate za zvezni občni zbor po 1 delegata na vsakih 5 članov.

Iz raznih zgodovinskih brošur in zapiskov je razvidno, da se je z ustanovitvijo slov. gas. zveze na Murskem polju začelo oživljati tudi ostalo narodno kulturno delo po vseh slovenskih naseljih. Gasilna društva so s svojim neustrašenim in požrtvovalnim delom dala pobudo vsemu slovenskemu življu, tako da so bile razne gasilske prireditve prave in mogočne narodne manifestacije slovenske zavesti.

Prva gas. prireditev, ki se je razvila v pravo narodno manifestacijo, se je vršila že 4. maja 1893, ko je prvo gas. društvo Cven blagoslavljaljo svojo društveno zastavo. Ob tej priliki se je zbrala na prostranem ljutomerskem trgu nepregledna množica ljudstva iz vseh krajev Murskega polja. Ko je na društveno zastavo pripenjala trak gđč. Micika Robek, ki so jo poklonili društvu ljutomerski Slovenci in Slovenke, je zaklicala slovenskim gasilcem: »Ta trak naj Vas spominja na slovenski narod, katerega zvesti sinovi ostanite do groba. V to Vam pomozi Bog!«

Pa tudi poznejše gasilske prireditve so bile izvedene v mogočnem narodnem duhu, ki so od časa do časa poživljale narodno samozavest muropoljskega ljudstva.

Zveza je štela 14 društev z nad 300 člani, med katerimi je po zapisnikih bilo samo 11 tržanov, dočim se je vse ostalo članstvo grupiralo iz kmečkih mož in fantov. Imeli so 17 gas. domov, 17 brizgaln in približno 2600 m cevi. V 20 letih obstoja zveze je bilo na Murskem polju 250 požarov, pri katerih so vedno uspešno nastopila posamezna društva. Tako si je zveza pridobila naklonjenost tudi pri raznih oblastvih in slovenstvu nenaklonjenih krogih.

S ponosom je zrla v takratnih časih vsa Slovenija na Mursko polje, kjer je bila gas. organizacija najboljša organizirana.

Danes šteje Gasilska župa Ljutomer 54 čet z nad 1500 člani. Tako župa, kakor tudi posamezne čete z veliko vztrajnostjo žrtvujejo gasilski ideji svoje moči in znanje. Sedanja gasilska generacija hoče biti vredna naslednica velikih mož ustanoviteljev muropoljskega gasilstva; s svojim tehničnim, narodnim in prosvetnim delom pa hoče dokazati, da je tudi današnja svobodna Slovenija lahko ponosna na svoje obmejne gasilske čete.

Brat Karel Bocak — mrtev

Bolešno je odjeknila vest, da je umrl naš tovariš Karel Bocak iz Tržiča. Saj smo ga vsi poznali kot navdušenega in zaslužnega gasilskega delavca in organizatorja.

Rodil se je 31. oktobra 1892 v Tržiču. Oče mu je bil kleparski mojster in vodovodni instalater. Tovariš Karel je po osnovnošolskem šolanju odšel na ljubljansko realko, da bi kasneje odšel študirat na tehniko, ker je bil namenjen, da sledi očetu v obrti. Z lahkoto je zmagal šest razredov realke, ko ga je odtrgala iz šole in od študija bridka izguba očeta. Zapustil je šolo in se posvetil očetovi obrti z vso marljivostjo in vestnostjo. Slovel je kot izboren mojster, ki je v svojem stanu ustvarjal in le ustvarjal. Slovel je pa tudi kot vnet gasilski organizator. Gasilska organizacija je z njim izgubila enega izmed svojih vitezov. Zaporedoma je ustanovil nad pet gasilnih društev, ki so kmalu tako narasla, da so tvorila posebno župo — tržiško župo, ki ji je bil Karel Bocak župni starešina. Ko je bila po reorganizaciji gasilstva tržiška župa priključena kranjski, je pa bil izvoljen tovariš Karel za podstarešino te župe. Za njegove gasilske zasluge ga je blagopokojni kralj odlikoval z redom Sv. Save 5. razreda, gasilska zveza pa s kolajno za gasilske zasluge.

Kako je bil priljubljen v Tržiču in vsej daljni okolici, je dokazal njegov pogreb, ki se je vršil 26. dec. 1935. V imenu gasilcev se je ob prenosu njegovega trupla iz gasilskega doma poslovil od njega predsednik tržiške čete tov. Blaž Jeglič, na pokopališču pa v imenu kranjske župe tov. Križnar Anton iz Strazišča.

Naj mu bo tržiška zemljica pod zeleno Košuto lahka! Tovariš Karel, snivaj večni sen — na svidenje nad zvezdami!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Ko nastopa »Gasilec« svoje štirideseto leto, želi uredništvo vsemu članstvu naše lepe organizacije mnogo sreče v novem letu z željo, da bi pridobili čim več novih naročnikov ter da bi pristopilo čim več tovarišev v krog dopisnikov. Vse čete naprošam, da uporabijo mesec januar za pridobivanje novih naročnikov. Vsak član četne uprave kakor tudi župne naj bi bil naročnik »Gasilca« in takoj bo poskočilo število naročnikov. Pohvaliti pa moram javno vse one čete, ki imajo veliko število naročnikov med svojimi člani. Ko bom na letni skupščini zajednice poročal o naročnikih »Gasilca«, bi rad pohvalil vse čete in radi tega Vas prosim: Vsi na delo! Naročila za »Gasilca« pošiljajte naravnost Gasilski zajednici za dravsko banovino v Ljubljani, Grafika, Masarykova cesta, a dopise pošiljajte direktno na naslov Ljudevit Musek, podstarešina gasilske zajednice, odnosno poštnine prosto na Gasilsko župo sreza Ptuj v roke starešini Musek Ljudevitu v Sv. Vidu pri Ptuj.

»Jugoslavija« splošna zavarovalna družba

Posluje po vsej Jugoslaviji.

Ustanovljena leta 1913. - Delniška glavnicna znaša nad 3,000.000 dinarjev v zlatu.

Ravnateljstvo za dravsko banovino v Ljubljani

sklepa: 1. požarna zavarovanja; 2. življenjska zavarovanja; 3. neugodna in jamstvena zavarovanja; 4. zavarovanja proti škodam zaradi tatinskega vloma; 5. transportna zavarovanja; 6. zavarovanja proti škodam zaradi razbitja stekla; 7. avtomobilna zavarovanja. • Največji tu delujoči zavod. Družba je prevzela od „Graške vzajemne zavarovalnice“ in od zavarovalnih družb „Feniks“ (požarni oddelek) in „Franco-Hongroise“ ves njihov kupčijski obstoj v naši državi. Najnižje tarife. Takojšnja plačila škod. Po naredbi ministrstva za vojno in mornarico nadomeščajo police splošne zavarovalne družbe „JUGOSLAVIJE“ ženitvene kavcije za častnike.

Pisarna: Tyrševa cesta št. 15 ♦ Telefon št. 2571

Gasilci!

Kupujte svetovnoznane gasilske cevi vseh vrst, 20, 25 in 30 atm. pritiska za ročne in motorne brizgalnice, normalne in enotne spojke ter vse gasilske potrebščine od tovarniške zaloge S M E K A L

EMIC SICA

MARIBOR, CANKARJEVA 36

Gasilske čete, pozor!

Nabavite si najcenejše opasače za moštvo in starešine pri direktnem producentu. Vsorec ustreza vsem predpisom in je odobren od Vatrogasnega saveza Kraljevine Jugoslavije v Beogradu pod br. 1114 s dne 7. maja 1935 ter registriran pod br. 29 v Savezni pisarni. — Ob večjem odjemu popust!

»Indus« TOVARNA USNJA IN USNJENIH IZDELKOV
družba z o. z. Ljubljana, Sv. Petra c. 72

Konrad Rosenbauer

& drug
tovarna gasil-
skega orodja
C e l j e

priporoča prvovrstne najmodernejše
motorne brizgalne

od 5 do 90 KS, 300 do 2500 litrov vode
na minuto in 30 atmosfer, prenosne
dvo- in štirikolesne.

Avtomobilske brizgalne

vseh vrst.

Avtomobile s tanki

za škropljenje cest in gašenje ognja.

Avtomobile in vozove za moštvo.

Kletne sesaljke.

Posebne sesaljke,

ki dvigajo vodo iz globine.

Čevl konopljene

običajne in gumirane. Tovarniško vezanje istih.

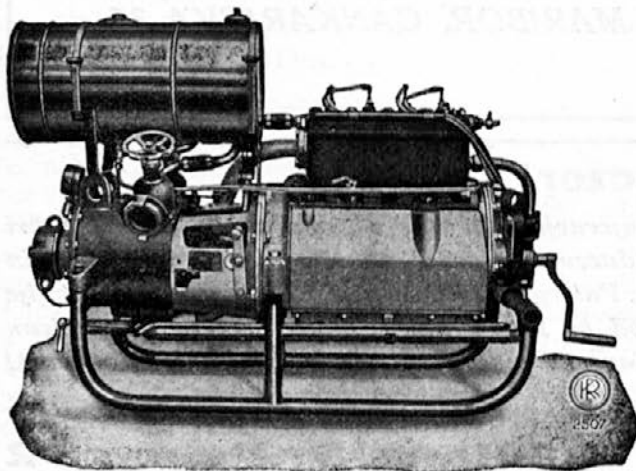
Lestve

vseh vrst. Za osebno opremo čelade, pasove, piščalke itd.

Plinske maske.

Spojke, predhodnike, različne ročnike in ustnike, razdelnice.
Vsa izdelava najnovejšega sistema.

Ponudbe in pojasnila, kakor poset so vsak čas na razpolago.
Cene solidne.

Dvocilindrska

motorna brizgalnica,
model 1929, 18/20 HP.,
pritisk do 16 atmosfer.
Hladilnik novega sistema,
ogrevanje črpalke
s toplo čisto vodo.